

Αντιφάσεις

Του
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΠΟΥΡΑ*

ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, *Ουρανός απ' άλλους τόπους*, μυθιστόρημα, εκδόσεις Πατάκι, σελ. 584

Περισσότερο γλωσσολογικό παρά αναγνωστικό ενδιαφέρον προκαλεί αυτό το καλογραμμένο βιβλίο με την ιδιότυπη και ετεροβαρή λογοτεχνική ανάπλαση μιας πειρώτικης διαλέκτου, που γίνεται ιδιόλεκτος χάρη στην γλωσσοπλαστική δεξιοτεχνία ενός παραμυθά που έχει αποδείξει το πεζογραφικό του ταλέντο. Η αφήγηση όμως δεν περιορίζεται στο θέμα. Η ιστορία είναι απλώς το δόλωμα. Την λογοτεχνικότητα συμπληρώνουν η ρυθμολογία (μονότονη στην συγκεκριμένη περίπτωση) κι αυτά που δεν λέγονται κι επαφίενται στην συνδημιουργική φαντασία τού θεατή. Οι περίτεχνες σιωπές και παύσεις, χάρη στις οποίες κέρδισε το Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας ο θεατράνθρωπος Χάρολντ Πίντερ απουσιάζουν εδώ παντελώς. Ακατάβλητη φλυαρία. Θα μπορούσαν να λείπουν πολλές σελίδες, χωρίς να χάσουμε τίποτα. Αντίθετα, η αισθητική απόλαυση εμφιλοχωρεί στις ανάσες που δίνονται στο θυμικό και στο λογισμικό μέρος του ανθρώπινου εγκεφάλου, που παρατηρεί, προσλαμβάνει, ταξινομεί και συνδυάζει τα εισερχόμενα μετατρέποντάς τα σε απομνημονεύσιμα μτεικάσματα, ανάλογα με τις εμπειρίες και τις προσλαμβάνουσες εικόνες του. Η αφηγηματική αδολεσχία προδίδει την θυμόσοφη διάθεση τού έμπειρου και καταζωμένου συγγραφέα που διανθίζει τον λόγο του με γνωμικά, το αποτέλεσμα όμως είναι βαρυφορτωμένο, γιατί η απουσία γλωσσarium καθιστά τελείως δυσχερή την αναγνωστική ροή. Πρόκειται για μια απόπειρα δραματικού μονολόγου, στον απόηχο της απaráμιλλης παπαδιαμαντικής *Φόνισσας*, αλλά και του Ταχτσιή (στο *Τρίτο στεφάνι*, κυρίως).

Το υβριδικό μεταμοντέρνο είδος του ποιητικού πεζογραφήματος, που είναι πρόδροφο για δραματοποιημένη διασκευή και σκηνική χρήση, βρίσκει εδώ ένα μάλλον ατελέσφορο παράδειγμά του, αφού η πολυσέλιδη πληθώρα λέξεων και φωνημάτων, επιφωνημάτων και αισθημάτων, κινείται μακριά πολύ από την χαρμολύπη της λελογισμένης ενσυναίσθησης, που χαρίζει η απομακρυσμένη θέαση από το χωροχρονικό πλαίσιο των γεγονότων ή των φαντασμάτων.

Με άλλα λόγια, η όποια αισθητική απόλαυση μετακυλιεται και αναβάλλεται μέχρι τις τελευταίες σελίδες, όπου δίδεται η πολυπόθητη συν-χώρεση, με ψυχρό και αναλυτικό, παρατακτικό τρόπο. Εκτός όμως από την απουσία συναισθηματικής συμμετοχής ή συνδημιουργικής νοητικής υπερδιέγερσης, το πολυσέλιδο αυτό κείμενο πάσχει στη δομή του. Εκτός από την ρυθμολογία, χάνει και στην αχανή θεματολογία, δεν μπορεί να τιθασεύσει το υλικό του, δεν επιτυγχάνει την αφηγηματική εκείνη οικονομία που ένας παραδοσιακός παραμυθάς κατέχει εκ πείρας ακούγοντας το κοινό του. Όμως τώρα, αποκομμένοι από τον αποδέκτη τους, οι σύγχρονοι συν-γραφείς είναι περισσότερο συν-ραφείς παρά διονυσιακοί τεχνίτες. Έντονοι συμβολισμοί. Γνωμικά, παροιμίες, μεταφορές. Λαϊκότροπο ανάγνωσμα. Δυσνόητο και δυσπρόσιτο στον αναγνώστη.

Μήπως θα έπρεπε ο διακεκριμένος και πολυγράφος Σωτήρης Δημητρίου να ξαναγυρίσει στα ελεγχόμενα διηγήματα, όπου είναι εύκολο να έχει την εποπτεία; Γιατί αυτά τα ενενήντα έξι «κεφάλαια» στα οποία χωρίζει το μυθιστορηματικό αφήγημά του είναι χωρισμένα μάλλον με τεχνητό, εγκεφαλικό τρόπο και δεν αναπαίτίζουν την χειμαρρώδη κι εν πολλοίς καταγιγιστική ροή του. Φυσικά και δεν της φτάνει της αφηγηματικής φωνής ο κοινός ουρανός, που βλέπουμε όλοι, να τον χρησιμοποιήσει σαν χαρτί για τα αδιάφορα και μαζοχιστικά απομνημονεύματά της. Θα νοσταλγήσουμε τους ποιητές. Ακόμα και οι πολυγραφήτατοι δεν απεραντολογούν.

Αυτό που θα πρέπει όμως να του αναγνωρίσουμε του καλού συγγραφέα είναι πως (αντίθετα με άλλους αστερικούς και αστέρες τού συρμού) αυτός πάλεψε με την γλώσσα. Μπορεί να μην την τιθασεύσε, αλλά δεν τον έριξε κάτω, νοκ-άουτ. Όχι πριν τον μέσον του βιβλίου (γύρω στη σελίδα 274), όπου θα έπρεπε να κλείσει, συντομεύοντας αυτή την εκτενέστατη συρραφή επιμέρους αφηγημάτων.

* Ο Κωνσταντίνος Μπούρας είναι Επίσκεπτης Καθηγητής Θεατρικής Κριτικής στο ΕΚΠΑ και ποιητής